

יוסי גמזו

דם בשלג

(במלאות 175 שנה למותו של גדול משוררי רוסיה)

"יבגני לבבו יבהו,
ביד ילפות את כלי-זינו
ויתבונן אל פני רעהו.
'ובכן? הומת, - פוסק שכנו."
(א.ס. פושקין: "יבגני אונייגין", תרגום אברהם שלונסקי)

"כל הזמן נדמה לי שלא דו-קרב כאן כי אם רצח."
(א.ס. פושקין: "היריה", תרגום רנה ליטוין)

שלהי יום שמש ונוארי:
על פני השלג מתפרסות
בורוד ערבים רנוארי
דרכים מתוות עקבי פרסות
סוסים נושפים פקעות של הקל
אגב טליפת גלופ נלהבת
בנוף של קרח צחור שיבה
אי שם על גדות נהר נובה.
צלצול פעמוני מזחלת
פועם בשקט הקפוא
כמו להזכיר עד מה יפו
חי-תקנה מול אין-תוחלת
של בני-אדם שיעדם
רק לאבדם במו ידם.

וכבר עכשיו תלוי כחרב-
דמוקלס מנבאת רעות
בשעת חמש זו, טרם ערב,
שנת אף-ושמונה-מאות-
שלושים-נשבע, דק ליטורגי
על אותו טקס פטרבורגי
כבריטואל בלתי-נמנע
שבו נרצחת התבונה
לא רק בקליע הרוצח
כי אם גם בסרוב נצח
מטעמו של הנרצח
לתפס כי איש לא ינצח

בְּקֶרֶב זֶה חוּץ מִמְקַדְשׁוֹ
שֶׁל מֶלֶךְ-הַמַּתִּים-לְשׂוֹא.

וּבְכוֹן, גּוֹלְשֵׁת הַמְּזַחֶלֶת
וּבָהּ, מִקֶּף בְּנֵי-לִוְיָתוֹ,
גְּאוֹן מִכָּה עֵרוֹן-אֹלֶת
הָאֵץ, נֶחֱפֵז, לְקִרְאֵת מוֹתוֹ
רוֹאֶה אֵיךְ הַשְּׂקִיעָה שׁוֹתֶתֶת
דָּם אֹר מְקֹז, כְּמוֹ מְאוֹתֶתֶת
לוֹ מִין "מִנָּא מִנָּא תְּקַל"
אֵךְ הוּא בּוֹהֶה וּמִסְתַּכֵּל
בְּלִי לְהַבִּין מַה נוֹאֲלִים הֵם
אוֹתָם מְשֻׁגֵי-כְבוֹד שְׁבָם
בִּירֵי אֶקְדַּח אוֹ עַל חֶרֶבָם
גַּם חֲכָמִים שׁוֹטִים גְּדוֹלִים הֵם
מוֹל פֶּח יְקוֹשׁ אֲשֶׁר נוֹעַד
לְכַסִּיל שְׂאֵל תּוֹכוֹ יִמְעַד.

* * *

הַכֹּל הַחַל, אוֹמְרִים יוֹדְעִיָּה
שֶׁל דְרָמַת-דָּם נִסְעָרֶת זֹאת
בְּטָרָם כָּל דּוּ-קֶרֶב: מִדִּיָּה
שֶׁל הַקְּצוֹנָה קֶרְנוֹ עֲזוֹת
בְּנִגְהָ נְבִרְשׁוֹת קְרִיסְטָאֲלִים
שְׁבוּ סִנּוֹר אוֹלָם הַבְּאֲלִים
בְּנִהַר בְּרוֹקְאֵד זֶה שְׁנִקְנָה
מִמְחַלְצוֹת גְּבִירוֹת מוֹסְקָבָה
שְׁפִזּוּ כְּמִין פְּזוֹר קַל
שֶׁל חֲבֻצְלוֹת-נְהַר צְפוֹת
עַל פְּנֵי פְּרִקֵּט הַמְּרַצְפוֹת
בְּקוֹטִילִיוֹן, קְדָרִיל, מְזוֹרְקָה^(א)
בְּהֵם אֵת צִי שְׂמֵלוֹת-הַצָּחוֹר
הַשֵּׁיט שְׁחוֹר-פְּרָאקִים סְחוֹר וּסְחוֹר.

וְאִז, כְּהַתְּגַלוֹת-הַפְּתַע
שֶׁל שְׁבִיב-זֶהָב מִבֵּין סִיגִיו,
כְּיִהְלוֹם קוֹרֵץ בְּלִי רִתַע
מְסֻגוֹר-פָּחַם אֶל מְשִׁיגִיו
הַהִמוּמִים מְגִיל וְאֲשֶׁר
וּמִנְדִּיבוֹת שְׁעַת-הַכֶּשֶׁר

שׁוֹזְפוֹת עֵינַי פִּיטוֹן צָעִיר
בֵּין תַּפְרָחוֹת עֲלָמוֹת הָעִיר
שְׂכִית-חֲמֵדָה, חֲרָסִינַת-סֶבֶר⁽²⁾
שָׁבָה, בְּאַרְח מוֹחָשִׁי
זוֹכָה הִיפִי הַנָּשִׁי
לְמַסְטֵרפִּיס וּלְשִׁדְבָר⁽³⁾
אוֹתוֹ יִכְתִּיר כָּאֵן כֹּל שׁוֹפֵט
בַּתְּאֵר "יִצִּירַת מוֹפֵת".

תּוֹלְדוֹת הַלִּירִיקָה גְדוֹשׁוֹת הֵן
בְּתַחֲרוֹת הַקִּיטְשֵׁרוֹנוֹת
שֶׁל גְּרַפּוֹמָנִים בְּלִי בּוֹשׁוֹת (אֵין
מַחֲסוֹר בְּזֶן זֶה בּוֹ נְמֻנוֹת
שִׁפְת הַמְּלִיצָה הַסְּכָרִינִית
הַפְּרָחוֹנִית-אֶלְפֶסֶנְדְּרִינִית
וּשְׁפַת הַשְּׂמַאֲלֵץ שֶׁלְקוֹקוֹ
שֶׁר בְּסִגְנוֹן הַרוֹקוֹקוֹ
עַל אֶפְרוֹדִיטָה וְהֶלְנָה
שׁ"שִׁפְתֵיהֶן דָּבְדְּבָנִים"
וְ"גוֹן לְחֵן בְּשׁוֹשָׁנִים"
וְעוֹד פְּלֶצְנוּיוֹת כְּהֶנָּה
בְּהֵן הַכֹּל תִּלּוּי בְּטִיב
נִפְחוֹ שֶׁל הַסּוּפְרָלְטִיב...)

אֲדָ בְּנִטְלִיָּה גּוֹנְצִירוּבָה
- זֶה שְׂמָה שֶׁל יַעֲלַת-הַחֵן -
עוֹלִים הַהוֹד, הַשִּׁיק, הַגְּבָה
וְכֹל תּוֹ-נוֹי שִׁיבְחוֹ
בְּאִינּוֹנִטֵר מַעֲלוֹתִיָּה
מִרְגַע זֶה בְּמַבְטָיָה
שֶׁל עֵין אוֹתוֹ פִּיטוֹן נִלְהֵב
(וְכֶצְפוּי - כְּבָר מְאֵהָב)
עַל כֹּל נְמַלְצִיוֹת הַטְּרִיפִים
שֶׁל תְּאוּרֵי יַפְעַת נָשִׁים
שְׁחוּקֵי בְּנֵאֲלִיָּה וּנְדוּשִׁים
כְּקִלִּישׁאוֹת סְטֵרֵאוֹטִיפִים
שֶׁל פֶּטֶר רוֹבֵנְס אוֹ פְּרִנֵץ הַאֵלְס⁽⁴⁾ -
וְהוּא מְזַמֵּן אוֹתָהּ לְנֹאֵלְס.

מה מתרחש בלב נטליה
בעוד אותו סטרטג נוקט
מתקפת-עז בלפיתת-טאליה
אגב רחוף על הפרקט?
האם הלהט הפואטי
קוסם לה כתבונה לפתי
או כלום רומז לה לבבה
כי באותה האהבה
טמון כבר זרע הטרנדזיה
שקללת זפיה תמיט
על ברוך המוזה השמימית
ותעסיק את כל המדזיה
בסבך הרצח האים
ממש מאז ועד היום?

תעלומה זו - אין פותר לה
ולא היה לה כבר גם אז.
ההיסטוריון אמנם חותר לה
אבל נתקל באפל עז
של ערפלי הלא-ידוע
שכל ה"למה?" ו"מדוע?"
פשוט טובעים בם בתהומה
של דרך גבר בעלמה.
אך הקורא, סקרן כילד,
רתוק כלו בצמאון
אל סוד חידת אותו גאון
שמעטים כמותו בחלד
זכו שכך, בסער חם,
תשק המוזה על מצחם.

והוא, בלהט וירטואלי
כאן מעלה אותם באוב
כמו בסיאנס ספיריטואלי:
ביצד הפליאו לאהב
פסגת הרהב האסתטי
ושיא הלהב הפואטי -
שני הפכים פולאריים,
שני מוקדי-אש סולאריים
שזה את זה סמאו בזר
אך זה את זה סופם לשרף

בְּפִטְלִיזִים בּוּ יִטְרֹף
הַיָּצָר, בְּגִיחוֹ מִסֵּה־ר-
ה-⁽⁵⁾comme il faut הַמְעַמְלֵן,
אֶת כָּל הָעֵבֹבוֹת כֵּלָן...

אוֹלָם כָּעֵת - הַכֹּל עוֹד טָרָם,
הַכֹּל לִפְנֵי. הַהִפְלָגָה
שֶׁל אֶהְבֶּה יוֹצֵאת לְדַרְךְ
עוֹד אֵין בָּהּ שִׁמְץ דְּאָגָה
וְהַעֲתִיד נִרְאֶה לְבִטַח
נִרְדֵּ כְּלַחֵי בֵּת גּוֹנֵצִירוֹב
וּמִזְדַּהֵר כְּמוֹ הַפּוֹאֵט ה-
לוֹחֵץ אוֹתָהּ קְרוֹב-קְרוֹב
אֶל דֵּשׁ הַפְּרָאק שֶׁלוֹ כְּפָרַח
מְבִלִי לְזִכֹּר כִּי הַשֶּׁטֶן
שֶׁזָּדוֹן לְבוֹ צוֹנֵן כְּקָרַח
רוֹאֶה בִּיקוּד אֶהְבְּתוֹן
שֶׁל נְשָׁמוֹת תְּמִימוֹת כְּאֵלֶּה
זוּג קְרִבְנוֹת הָעֵשׂוֹיִים
רַק לְסַפֵּק לוֹ חֵמֶר-גָּלֶם
לְנִסְוִיִים בְּנִשְׁוִאִים...

* * *

וְהֵם נִשְׂאוּ, אֲבִיר-הַפִּיט
וְאוֹתָהּ וְנוֹס מוֹסִקְבֵּאִית
וְיָד בְּיָד הַקִּימוּ בֵּית
בְּחִסּוֹתוֹ הָאֶבְהִית
שֶׁל כְּבוֹד הַצָּאֵר אֲשֶׁר יַחַל שָׁם
כִּי פִיטְנֵנוּ יַעֲצֵר
מְקִשֵׁי-עֲרֵפוֹ וְכִי יַחַל שָׁם
לְהִיּוֹת לוֹ לְמִשׁוֹרֵר-חֲצֵר...

שָׁבוּ, אַחַת-עֶשְׂרֵה שָׁנוֹת קָרִי
וּשְׁנוֹת מְרֻדוֹת, בְּטָרָם צְפוֹת
עֵנֶק-הַשִּׁיר שׁוֹצֵף-הַמְרִי
בָּהּ, בִּינְיָה שְׁבִיפּוֹת,
גָּלָה סְבִיבוֹ שְׁפָעָה, לֹא קֹרֵט,
שֶׁל סָחִי וְדַחֵי בְּכָל אֶתֶר
וּבְלִי רַחֵם מִתַּח בְּקֶרֶת
עַל רִקְבוֹנוֹ שֶׁל הַמְשֻׁטָּר:

על ארץ רוּס שאכריה
בצמיתותם העבדותית
הם אות-קלון לפגוריה
של שושלתה המלכותית
המתהוללת יום וְלִיל
במשתאות העצלה
בעוד חשכת-ימי-בינים
עמק ביון-המצולה
של בערות, נוון ועני
היא פת-בגם ומנת-חלקם
מכת-העשק של מיליונים
ששוד מלכם כשוט מלקם.

על סבך רשתה של הפוליציה
החשאית, שהטרור
וענויי האינקוויזיציה
לכל בר-לב נכסף לדרור
כבמרידת הדקבריסטים⁶⁶
(בהם רעיו של הפיטן)
נקטו בשמה כל אקט סדיסטי
- תליה, גלות ושכמותן -
לבל יצת שום גץ ורשף
של דין-אמת וכבוד-אדם
בעוד הצאר חוגג בנשף
של וודקה את שפיכות-הדם.

ועל סתימת פיהם של אלה
המתעקשים, על אף ענשם
של גזר תליה, גלות או כלא
מטעם מבקשי נפשם -
שהמשכיל בעת ההיא שם
לא יחריש ולא ידם
גם אם סופו הונדאי שם
הוא או סיביריה או גרדום.

* * *

אבל הצאר - לא רק את צפון
הסיסמוגרף ששמו שיכה
שבו קצה יוצא-הדפן
של שושלתו המזיחה

כָּבֵד מִנְבֵּא כִכְתָב עַל טִיחַ
קִיר הֵיכְלוֹ שֶׁל בְּלִשְׁאֲצֹר,
לֹא רַק אוֹתוֹ אֵינוֹ מְצַלִּיחַ
לְקַרְא בְּרוּרוֹת, כִּי אִם - מֵה צֹר -
גַּם אֶת טְבֻעוֹ נְחוּשׁ-הַמְצַח
שֶׁל מְשׁוֹרֵר-אֶמֶת שֶׁלֹּא
יֵאוֹת לְשׁוּם אֶתְנֵן שֶׁל בְּצַע
כְּמַחִיר לְהַשְׁתַּקֵּת קוֹלוֹ
הַמְקַטְרֵג בְּצִלִּיל אַרְסֵנִי
עַל הַמְמָשֶׁל וְחֻטְאָיו
וְכִזְמִיר הָאֲנֵדְרִסְנִי
לֹא יִתְפַּתֵּה לְכָלוֹב-זָהָב
בוֹ יִהְיֶה לְמַרְיוֹנָטָה
וְלִמְשׁוֹרֵר-חֲצֹר צִיָּתָן
שֶׁל מֶלֶךְ סִין - וְכֵן, לְפַתֵּעַ,
גִּזְרֵי גְלוֹת עַל הַפִּיטָן.

אֵךְ הַגְלוֹת - רְאֵה זֶה פֶּלֶא -
בְּמָקוֹם לְשִׁבֹר אֶת הַמְגֻלָּה
רַק מְחַשְׁלֵת כְּמִין פֶּלֶד
אֶת קְשֵׁי-עֶרְפוֹ, כִּי לֹא מוֹג-לֵב
הוּא כּוֹר-הַגַּעַשׁ הוּוֹלְקֵנִי
שֶׁבְעוֹרְקִיו חוֹמֵר דָּמוֹ
שֶׁל הַנְּסִיךְ הָאֶפְרִיקֵנִי,
סָבָה הַפְּרָא שֶׁל אִמּוֹ.

הֵא, הוֹד-מְלָכוֹת שֶׁל סָבָא-רַבָּא
אֶקְזוֹטִי זֶה וַיְפִי דְמוֹתוֹ
אוֹתָם סִפְרָה לוֹ נִינְיָה, (7) בְּאַבָּה (8)
זוֹ שֶׁלְטָפָה בִּילְדוֹתוֹ
אֶת תְּלַתְלִיו דְמוֹיֵי הַתִּיל
(אוֹתָם יִרְשׁ מִסַּב-הָאִם
כְּמוֹ אֶת עֵבֶן שֶׁל הַשְּׁפָתִים
הַנְּגֵרוֹאִידִיּוֹת אֶף הוּ),
הִיא אוֹמְנָתוֹ הַפְּרָבוֹסְלָבִית
שֶׁפְרִישְׁתָּהּ שֶׁל סָאגָה זֹאת
לוֹ, בְּקוֹלָהּ, חֲמֻדַת-לֵבָב הִיא
בְּעוֹד אֲזַנְיוֹ בְּהַ אַחוֹזוֹת
בְּחַבְלֵי-קָסֶם, בְּסֵם מְטַמִּיעַ
בֶּן-טְפוּחִיָה הַלְהוּט

- עם כל מלה יוצאת מפיה -
את סוד הדם והזהות.

הא, איך צונחים פתותי השלג
בחוץ כמטר פלומות צחורות
מכר פרום, עת מתנחשלת
סופת-אימים, ואיך קורות
אותו נסיד שחור-עור-נעין
הולמים בילד כמין יין
כמו חש הוא כי גם בו, הנה,
שוצף אותו ה-D.N.A...
כך מגלה הלב מנין
ירש הוא את הלמות קצבו
שבצלצו ובעצבו
מעיד כי דם איננו מים
וכי מזגו של כל מוצא
כמו משתכפל בצאצא...

והיא, הננייה, מספרת
לאלקסנדר הפעוט
בלאט, לנגה אח מבפרת
בגחלים משפעות
הבהוב נחם, כיצד זה פיוטר,
גדול מלכי רוס, זכה בחטר
מגזע נסיכי חבש
אשר בשבי-אויביו נחבש
אי שם באפריקה דומני
לפני כמעט מאה שנים
בידי גדודיו הפולשנים
של השלטון העותומני
שאת אותו בן-כוש הקט
נתן לפיוטר כמתת.

היה זה במיכילובסקויה,
נוה הזריו של הפיוטר.
- "מתת?" "סח סאשה", "שטו טקויה?"⁽⁹⁾
מאימתי אדם נתן
מאיש אחד לאיש אחר כאן
כמין מטבע לסוחר כאן,

כְּמִיּוֹן תִּקְיָלִין, כְּמִיּוֹן טָבִין?
פָּרָשִׁי לִי, נִינְיָה, לֹא אָבִין. ”
-”מֵאִמְתִּי? שְׁאַלְתָּ, יֶלֶד?”
עֹנֶה לוֹ נִינְיָה, בְּחִיּוֹן
עָגוּם שָׁיֵשׁ בּוֹ צֶל-שִׁיּוֹן
לְכֹל הָעֲשָׂקִים בְּחֶלֶד,
”מִיּוֹם שֶׁהֲחִזַּק כּוֹפֶה
אֶת שְׁלֹטוֹנוֹ עַל הָרֶפֶה...”

עַל כֵּן, עַל הַחֲלֵשׁ וְרַע לוֹ
מִרְשָׁעוֹתָיו שֶׁל הָאֱלֹם
שְׂכָלִי-מִשְׁחִית לוֹ וְשִׁרְרָה לוֹ
בְּהֵם תִּמְיֵד מִנְצָח סִבְלָם
שֶׁל כָּל מִכֵּי חֶמְס וְעוֹל
כְּמוֹ בְּמִמְלַכְתַּת הַצָּאֵר פֶּאוֹל
אוֹ אֶלְכֶסְנֵדֶר הָאֲשִׁמְאִי
אוֹ גַּם אַחִיהוּ, נִיקוֹלַאִי -
עַל כֵּן יִתְרִיס הַיֶּלֶד סֵאשָׁה
בְּבִגְרוֹתוֹ, לְבָלִי חֲשָׁד,
אִף יַעֲזֹרר עָלָיו בְּסָד
חֲצֵר-מַלְכוּת שְׁלֵמָה שְׁחָשָׁה
מֵה חֲתַנְיָה הוּא צָלִיל נִיבּוֹ
(אֵךְ אֵל נִקְדִּים אֶת שְׁיָבוֹא).

כִּי כָּאן, בְּעוֹד עֵינָה נִתְקַלַּת
בְּאוּבְרָטוּרָה לְבִכְיוֹ
שֶׁל סֵאשָׁה, זוֹ הַמִּתְגַּלְגֶּלֶת
בְּדַמּוֹת דְּמָעָה עַל צַחֹר לְחִיו,
כְּבָר מַחְלִיפָה לוֹ נִינְיָה טוֹנִים
וּמְרַעִיפָה לוֹ מְגִטוֹנִים
שֶׁל מִין צְבָעוֹנִיּוֹת פְּרוּעָה
כִּיפִי בְּדִיו שֶׁל דִּלְקָרוּאָ: ⁽¹⁰⁾
”וּבְכֹן, ” כֵּן הִיא, ”סִקֵּר אֶז פִּיּוֹטֵר
אֶת הָאֲתִיּוֹפִי הַקֶּטָן
אוֹתוֹ נָתַן לוֹ הַשֶּׁלֶטָן
בְּאַרְמוֹנוֹ עֲתִיר הַקֶּטָר
וְשֵׁשׁ, בְּבֵאֵס, בְּמִלּוֹא קוֹלוֹ:
”אֶקַּח אוֹתוֹ. מִדּוּעַ לֹא?”

"כי סבא-רבא שלך, סאשה,
היה קרסביץ⁽¹¹⁾ לא קטן,"
היא סחה לו (וכבר רואה שם
איך מתמגנט בה מבטן
החם של שתי עיני הילד
בהן יוקדת כגחלת
אותה קרינה כמעט דתית
של איש-הפיט לעתיד),
"אדנות נסיד היתה בו, נעם
וכל גופו - הדרת מבנה
חטוב כפסל של הבנה
שיד-אמן גלפה בתאם
של 'עז ככפיר וקל כצבי'
וכל זה נתבזבז בשבי."

הילד מאזין לניניה
וכבר, בלא יודעין, קולט
כי שום שביה אינה אכסניה
יאה לרוח בה נגלית
זקיפות קומת אדם צמא-חפש
בפרט פיטן הבא לסחף אש
כפרומתאוס שגנבה
מזוס מעצם אהבה
שחש אותו גנב מפלא אז
ליציר-כפיו, הוא בן-אנוש,
גם אם נגזר כי יענש
האל אותו בפרץ-כעס
וכפות-צוק-סלע יצמידו
לעיט הנוקר כבדו.

אך אומנתו בנחת סחה
על סבא-רבא שלו ככה:
"אבל הצאר הבין שניו
ושחררהו משביו."

וכאן, מרגע בו נפרשת
על גורלו, מבלי לחדל
לא מחבה ולא מחסד
כנפו של פיוטר הגדול

המתהדר בו בצבור גם
בשוב המלך פטרבורגה
מרקיע שמו הטוב פלאים:
'פרינץ חניבעל אינבריים'.
וכבוד הצאר, בהוד נרגע,
בסנדקו, בטקס רב
בו נוכחים גדולי שריו
אף מטבילו בסינגוּגה⁽¹²⁾
שבה הופך הוא מפאגאן
לפרבוסלבי מהגן.

חבת המלך כמו הכריזה
על עצם אי-גזענותו
מששלח אותו פריזה
בממונו וחסותו
לאקדמיה הצבאית בה
צלח כושון זה, כלהיט בה,
את כל תלאות המבחנים
עד דרג סגן-תותחנים
(אך גם כבש בכשר טקטי
בו לא נתן כלל להפריז
את לב ופהפיות פריז
עד שנוכח בארץ פרקטי
כי גם לשיסר בכור-שטן
אין שום קביעות במטתו).

- "הן מחליפות, " רטן במקרי,
"בכל מטח, ככלות חמו,
גם את קליבר קנה-הירי
וגם את התותחן עצמו..."

וכך ארע ששעל-שעל
גמלה בנפש חניבעל
תחושה כי עתידו פרוס
רק בחיקה של אמא-רוס
שבה, בלב גדוש-צפיות, ער
לסכויי מעמדו
בשרותו של איש-חסדו,
הלא הוא באטיושקה צאר⁽¹³⁾ פיוטר,

קנה כי חרף שחור גונני
יאיר לו המזל פניו.

"וכך היה, " אומרת נינה
לילד הרתוק בלו,
"הוא לא נדון ללחמא עניא
אבי-סבך זה, לא ולא,
הוא רק טפס לו מעלה-מעלה
בדרך-הפקוד והלאה
כל נגף מדרכו הסיט
ואף נשא אשה רוסית
(שנכדתם, ילדי - חשוב נא
על פרי אותו זוג כשר -
היא לא אחרת מאשר
אמך, נדין'דה אוסיפובנה,
שדמיוןך לאב-סבך
הוא אות לךך והוכחה)..."

כן, כן, בספיץ' גנאלוגי
אקזוטי זה, שדי מפרך
הוא תאומו הפדגוגי
עם רף גילו של ילדך
- בפרט בתחום האינפורמציה
על תכיפותה של הרוטציה
בה מחליפות בנות דור פרוץ
ב-France בין-זוג בין סטוץ לסטוץ -
סופג הזאטוט כגשם
באדמת-קלץ חרבה
מאומנתו החביבה
את להטה של המורשת
בה דם אותלו יריצו
מילדותו עד מר קצו.

אך כלום נבא לו לב הצוציק
בשפת פחדיו הבעותית
לוא גם קרטוב זעיר, קמצוציק
מן הצפוי לו בעתיד?

וּכְלוּם אוֹתוֹ מִנּוּן-הֵיטֵר
שֶׁל רְגִישוֹת, עֵמֶק בִּסְתֵר
כָּל תַּכְסִּיסי הַמְגִנָּה
שֶׁל פּוֹזֵת-dandy בֵּת אֶפְנָה
אוֹנִיגְיִנִית כֹּז אֶת, בִּירוֹנִית⁽¹⁴⁾
שְׁבֵה יִסּוּה זָקֵן לְחִיּוֹ
פְּגִיעוֹת שֶׁל יֶלֶד, כָּל חִיּוֹ
בְּמִסְכַּת-לְגִלוֹג אִירוֹנִית,
לֹא יִזְהִירוֹנוּ כְּבָר עֵתָה
מִמְצוֹאֵיזִם-בְּפִרוּטָה
שָׁבוּ, בְּשִׁטוֹת שְׂאִין כְּמוֹהַ
יִפִּיל עֲצָמוֹ בְּמוֹ יָדָיו
אֲגַב טְפוּס עַל עֵץ גְּבוּהַ
שְׂאִין לְרִדַּת מִבְּדָיו
כְּאֲבִשְׁלוּם לְכוּד בְּשׁוֹבֵךְ-
אֵלֶּה בֵּין אֶרֶץ וּשְׂמִי-אֲבֵךְ
שֶׁל פְּרָעָנוּת, לְשׁוּם אֶתֶר
מִלְבַּד שֶׁל מוֹת מֵיִתֵּר?

עַל שְׂאֵלוֹת כְּאֵלוֹ אֵין לוֹ
לְבָן-זְמַנְנוּ כָּל סְכוּי
לְמִצָּא תְּשׁוּבָה, כִּי מִי יִתֵּן לוֹ
אִם פֶּסֶק-אֲשׁוּם אוֹ פֶּסֶק-זְכוּי
לְכָל שֵׁיךְ לֵהֵם בְּדִרְאָמָה
אִם כְּבָר קוֹ"ף-עִי"ן-ה"א שְׁנוֹת "לְמָה?"
מֵאִז טְרוּף אוֹתוֹ דוּ-קֶרֶב
כִּי אֵין חוֹצְצוֹת בֵּין כָּל חוֹקְרָיו
הַעֲדָכְנִים וּבֵין יָמִינוּ
וְרַק בְּאוֹב כִּי אֵין מַעֲלוֹת
כָּל נִפְשׁוֹתָיו הַפּוֹעֵלוֹת
שְׁכָבֵר מְזִמֵּן שְׁבָקוֹ וְאֵין הוּא
אֵלֶּה מְקַבֵּץ סְבָרוֹת (וְעוֹד
בְּעֶרְבוֹן מְגַבֵּל מְאִד)?

כִּי אֵיךְ בְּכָלֵל נִפְיֵק תוֹעֵלֶת
מִבְּרַק שְׁכֵלֶם הַמְנַסָּה
שֶׁל נִתְחַנְיִם וְחֻכְמֵי חֵלֶם
שְׁלֹאחֵר הַמַּעֲשָׂה

אם עד היום עוד לא הועילו
כל פלפולי-בדיעבד
ושאר תמיהות "האם" ו"אלו"
למי שכבר מזמן אבד
בטרף לעקשות נצחת
שאף כיום אינה נסלחת
ואם על מות גאון קטול-איד
שחוק-הגורל מפטיר : "too late"?
ומה, בעצם, מה נותר לו
ללב נחמץ, רחוק מבוז
אך לא מזעם על בזבוז
נסיך-המונה שהכתר לו
אם הוא עצמו, בסער דמיו
קפח אותו בדמי ימיו?

מה שנותר הוא פנוראמה
של נוף שדה-קטל ריק, נושן
בו אין כבר דם ואין עשן
רק זכר צללי הדראמה
בה בלי שרק וכחל-אפור
עולים פרטיו של הספור.

* * *

והספור כדלהקן הוא :
כבר בעודו כבן ט"ו
נכר בסאשה זה כי לן הוא
כמיו אנקראון שובב
עם בנות-השיר וכבר יוצא לו
בבית-ספרו, צארסקויה סילו, (15)
שם של ממזר וארכי-לץ
שהממסד עוד יתפלץ
גם בשנים אשר תבואנה
מתחמוגי קנדסותו
העתידים לעשותו
לשד משחת שעוון ה-
נון-קונפורמיזם החצוף
דבק בו כדבורה לצוף.

אָבֵל הַצּוּף - מְרִיר כְּלֵעַן
הָיָה לְחַד חֲצַר הַצָּאֵר
שְׁחִישׁ הַבִּינָה מֵהַמַּעַן
אֵלָיו כְּוִנָּה, מְטוּחַ קֶצֶר,
בְּעוֹקְצָנוֹת לֹא-מִתְנַצֵּלֶת
סְאֻטִירַת-לְחִי מְצַלְצֵלֶת
בְּכָל חֲרוֹז וְנִיב פְּחוֹז
אֲשֶׁר שָׁלַח כְּחֶץ שְׁחוֹז
מִקְשֵׁת שְׁנִינוֹתוֹ הַקְּרִיטִית
שֶׁל פִּיטְנֹנֵי הַצָּעִיר
שֶׁכֵּל מְטוּחַ שְׁלוֹ הַעִיר
בְּרוֹס כְּלָה רִגְשָׁה פּוֹלִיטִית
שֶׁבְּעֻטְיָהּ מִיַּד זָכָה
לְגִלוֹת לְדָרוֹם הַמְּמַלְכָּה.

אֵךְ דִּין גְּלוֹת - שְׁדִין אֶסוֹן הוּא
לְכָל עֲקוֹר מִשְׁרָשָׁיו
גְּלָה לְסֵאשָׁה כִּי חֶסֶן הוּא
הַרְבֵּה יוֹתֵר מִשְׁחֶשֶׁב
וּכְבוֹד הַצָּאֵר אֲשֶׁר הִדִּף כֶּךָ
אֶת הַמְּשׁוֹרֵר חֲצוּף-הַדּוֹקָא
מִבִּירְתּוֹ, הָיָה אָנוּס
לְהִנְכַח כִּי אֵין לָנוּס
מִן הָעֵבֶדָה כִּי גַם הָרוּחַ
וְלֹא רַק מֶלֶךְ רַב-עֲצָמָה
יֵשׁ לָהּ חֻקִּים מִשָּׁל עֲצָמָה
וְנוֹגְדָנִים שִׁיגְבִירוֹהָ
גַם אִם יוֹשֵׁם עָלֶיהָ סֵד-
עֲרִיצוֹתוֹ שֶׁל הַמְּמַסָּד.

שֶׁכֵּן פִּתְגָם רוֹסִי פּוֹלְקִלוֹרִי
הַמְּשִׁיל גְּלוֹת כְּזֹאת כְּבָר אֵז
בְּלִגְלוֹגוֹ הָאֶלְגוֹרִי
לְדַג מְטֻבֵּעַ, כְּעֵנֶשׂ עֵז,
אֵךְ לֹא בְּשִׁמּוֹן הַמְּרַתַּח בָּהּ
בְּמַחְבֵּת שְׁנַחֲרָךְ בָּהּ
בְּשָׁרוֹ הַמְּטֻגֵּן בָּחִם
לוֹהֵט כְּאֵשׁ הַגִּיהֵנוּם -
כִּי אִם בְּסוּג אַחֵר שֶׁל עֵנֶשׂ:
גְּזֵרַת טְבוּעַ בְּמִצּוֹלוֹת

מיס רבים, כלומר לכלות
בִּים בְּמָקוֹם בִּיקוּד חָרוֹן-אֵשׁ
(מֵה שְׁאִינְנו עֵנֶשׁ כָּלֵל
לְדַג , הַשֵּׁשׁ לְטֵבֵל בְּגַל...)

וְכֵן אֶרֶע שְׁגֹזֵר-הַמֶּלֶךְ
בְּמָקוֹם לְחֶסֶם לוֹ מְחֻסּוּמִים
הוֹצִיא מֵתֵק מְעוֹ לְהֶלֶךְ
אֲשֶׁר גָּלָה נוֹפִים קְסוּמִים.
שָׁכַן, אִם דָּג אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ פֶּה
בְּגֹזֵר-טְבִיעָה לְהַעֲנֵשׁ פֶּה
כִּי יִם וּמִים בְּשִׁבִילוֹ
הֵנָּם הָאֶלְמֶנְטֵי שְׁלוֹ -
יֵשׁ לְשַׁעַר, כְּקַל וְחֹמֶר,
כִּי לֵב-פִּיטוֹן, בּוֹ נִרְשָׁמִים
בְּעֵט-חוֹשִׁיוֹ שְׁלֵל-רִשְׁמִים
הַמְנַצְחִים בְּנִיב וְאֶמֶר,
אֶף הוּא, עִם כָּל רִגוּשׁ קְלוּט
הוֹפֵךְ גְּלוּת - לְהַתְגַּלוּת.

אֵיךְ בְּעֵלִיל, כְּלוֹמֵר בְּפַעַל
זֶה מֵתְחוֹלֵל כְּמִין מְקַסֵּם
אֶלְכִימִי, בּוֹ הוֹפֵךְ הַכֹּהֵל
(אוֹ טוֹב מְזֶה לּוֹמֵר : הַסֵּם)
שֶׁל עוֹז הַדַּחֲף הַמִּימְטִי
לְשִׁכְרוֹן שֶׁל טְרַאנְס־פּוֹאֲטִי
בּוֹ מְמַרְתֵּף הַתֵּת-מוֹדַע
פּוֹרֵץ בְּלִי חֶק וּבְלִי מִדָּה
שִׁמְפּוֹן-הַלִּירִיקָה בְּשִׁצָּף
יֵינִי כְּזֶה, בּוֹ שׁוּם מְכֻשׁוּל
לֹא יַעֲצֹר כְּאֵן שׁוּם נְחֻשׁוּל
שֶׁל רִגֵּשׁ, שֶׁל חָרוֹז, שֶׁל קְצָב -
חִידָה זוֹ, גַּם טְפָה מְלֵג,
עוֹד לֹא פֶתֶר שׁוּם פְּסִיכוֹלוֹג.

אָבֵל עֲבֹדָה : כְּדָג בַּמַּיִם
- בַּמְּקוֹם שֶׁדָּם-לְבוֹ יִקּוּז -
גָּמַע שֶׁם סֵאשָׁה, צְמֵא-עֵינַיִם,
יָפִים שֶׁל קָרִים וְשֶׁל קוֹקוּז
וְאִם קוֹנָה הַצָּאֵר לְשִׁבְרָא אֶת
עֲזוֹת-מְצָחוֹ, הָרִי תִגְבְּרֵת
שֶׁל נוֹף הָרִים וְנוֹף אָדָם
הַנְּסַפְּגִים כְּיִי"ש בַּדָּם
לְבַתָּה בּוֹ אֵשׁ מְרֻדוֹת לוֹהֶבֶת
אוֹתָם הַסִּיקָה פְּרֵאוֹתָם
שֶׁל רֶכְסֵי-עַד בְּזִקִּיפוֹתָם
וּיקוּד תִּשׁוּקַת אִשָּׁה אוֹהֶבֶת.

הֵלֵא קִסְמֵי הַיּוֹי וְנוֹף,
נָהָר וְהָר, עֲרֵאֵי וְקִבְעֵי,
לְעַד לֹא יִתְרַפְּסוּ לְחֹנֶף
לְשׁוֹם שְׁלֵיט מְלֻבָּד לְטֹבַע
וְאִין לִיעֵר אוֹ מְרִינָה
לֹא צָאֵר עֲרִיץ וְלֹא צָאֲרִינָה
וְחֻצֵף-קֶצֶף צְלִיל מִפֶּל
אִין עַל שִׁירֵי צְנֻזְרָה כָּלֵל
וְכִשְׁמִדְהִיר פִּיטוֹן חֵם-מְזֻג
רִמְדָּ שׁוֹעֵט בְּמֶרְחָבִים
שִׁירֵי פוֹרְצִים כְּכּוֹכְבִים
מִשְׁחוֹר לֵילָם, וְאִין שׁוֹם נְזֻק
שֶׁל שׁוֹם רוֹדֵן שְׁיִבְעִיתוֹ
לְבָלֵם אֶת פִּיּוֹ אוֹ אֶת עֵטוֹ.

וּיִלֵּל הַרוּחַ הַנּוֹשֶׁבֶת
כְּצֻנְחָתוֹ שֶׁל עֵיט-פְּסָגוֹת
וְלֵהֵט מְדוּרֹת הַשֶּׁבֶט
שְׁחַרְבוֹתָיו לֹא נְסוּגוֹת
גַּם בְּגִיחוֹ מִן הַמְּצָר עִם
עֲדַת מוֹרְדִים מוּל חֵיל-הַצָּאֲרִים
הַמְתַּאמֵץ לְכֹף עַל עַז
עַל הַקְרִימְצִיאָק וּבֶן-קוֹקוּז -
כָּל אֱלֹהִים לֹא רַק לֹא הַדְּבִירוֹ
אֶת קִשֵׁי-עֲרָפוֹ שֶׁל הַסּוֹכֵר
כִּי אִם חָבְרוּ בּוֹ, בְּמִשׁוֹכֵר
לְמִין קַלְחַת בְּהַ הַגְּבִירוֹ

את דם מורשת? חוסיו
של חניבעל, אב-הסב...

ובקלחת הרוחת
רקחה המונה בלי לאות
כמו בבלמוס של שד משחת
שיאים של יפי ומלאות
ואת יקרת שמעו הגדילה
בזכות רוסלאן וזכות לודמילה
ושלל שירי קוקז יוקדים
ו"האחים השודדים"
ו"מען בַּחצ'יסראי" עם
תחלת "אונגין" שתוסף
תוך חי' שנים אל האסף
שכל פלו מתנת-שמים,
עוד הוכחה כי גם גלות
אין בה, שירית, הכרח דלות.

* * *

נו, וכעת - שנוי אדרסה⁽¹⁶⁾
בצו-מלכות חדש: תחלה
לקישיניב, אחר - אודסה
ושוב ושוב גזרת גולה
שכן אותו enfant terrible⁽¹⁷⁾
שוב מכדרר עצמו ב-drible⁽¹⁸⁾
מהתפתשות להתנגשות
במסכמות וברשות:

תחלה מוצאים פלבי-הציד
של הצנזורה, בפתחם
את מכתביו תוך רחרוחם
הבלשי סביב איש-הפיט,
כי יש בו נגע סכנה
של אתיאיסט בלי תקנה
ולאחר-מכן מצמיד שם
כבוד הרוזן וורונצב,⁽¹⁹⁾ (מי)
שממנה היה רשמית שם
על הגולה הערמומי)
עקוב על טיב מדות הטור
של רוזנתו יפת-התאר

אֲשֶׁר מִתַּחַת לְאֵפוֹ
כִּה הִתְעַמְמָה ("superbe! chapeau!"⁽²⁰⁾)
בְּשִׁירָתוֹ שֶׁל הַבְּלִיעַל
אֲשֶׁר גַּם הוּא - יֵשׁ הוֹכָחוֹת -
שֶׁם הֶעֱמִיק בָּהּ לֹא פְּחוֹת
עַד כִּי בִתְפֹס אוֹתוֹ הִבְעֵל
הֶרְחִיק, כְּגִמּוּל מֵעֲלָלוֹ,
אֶת הַחֲתוּל מִן הַחֶלֶב...

וְכֵן אִפּוֹא מְגִיעַ סֵאשָׁה
אֶל גְּלוּתוֹ הַכִּי תְמוּהָה,
אֶל כְּפַר הוֹרְיוֹ אֱלִיו הוֹחֶשָׁה
פְּקוּדַת הַצָּאֵר: "אֵין שׁוּם תְּנוּעָה
מֵחוּץ לְכַפֵּר הַזֶּה מִתַּרְתֵּן
לוֹ, לְעֲצוּר שֶׁם לְמִשְׁמַרְתֵּן,
עַל חֲטָא שׁוֹרוֹת לֹא נִסְלָחוֹת
לְעוֹד שְׁנַתִּים לְפָחוֹת".

אֵךְ חֶרֶף מְעַצֵּר-הַבֵּית
זֶה, הַמְגַבִּיל אֶת חֲרוּתוֹ
(אֵךְ לֹא אֶת זוֹ שֶׁל שִׁירָתוֹ)
בָּהּ מִמְרִיאֹת כְּנִפֵי הַפִּיט
אֶל רֵם כְּמוֹהוּ לֹא נוֹדַע
בְּשִׁירַת רוֹסִיָּה מְעוֹדָה)
מְנִיב עֵטוֹ יְבוּל רַב-שׁוּי-
וְעַרְךְ: אֶת "הַצּוֹעֲנִים"
וְאֶת "בוֹרִיס הַגּוֹדוֹנוֹבִי"
וְאֶת "גֶּרֶף נוֹלִין", וּפְנִינִים

מסדר-גדל כֹּה מִפְתִּיעַ
וְסֹדֶר-עֵמֶק כֹּה נִבְצָר
הוֹפְכוֹת שֵׁם בְּלִי רַחֵם עַל פִּיהָ
אֶת קַעֲרַת יִקְרַת הַצָּאֵר
שֶׁקֶטְנוּתָהּ נִרְאִית פְּתִיטִית
בְּהִתְנַפְּצָה אֶל עֵז שֶׁרֶטוֹן
גְּדֵלוֹת הַרוּחַ הַפּוֹאֲטִית
שֶׁל הַגָּאוֹן נוֹתֵן הַטוֹן
שָׁכַל-כָּלוּ רַק בֶּן כִּיּוֹ הוּא
אֵד כָּבֵד, עַל אֵף כְּבִלֵי הַחֹק
נִשָּׂא שְׁמוֹ מֵעֵלָה, כְּכֹכֵב, ו-
תִּהְלֶתוּ לְמַרְחוֹק.

וְכֵן, כְּמִין בִּימַאי סֶרְדוֹנִי
וּפְטָלִיסֵט לְאִין מַרְפָּא
קוֹבַעַת יָד גּוֹרֵל אִירוֹנִי
עֲמוֹת נִצְחֵי שְׁלֵא יִרְפָּה
מִנְשַׁמְתָּהּ שֶׁל רוּס גַּם הַלְאָה,
שָׁנִים רַבּוֹת אַחַר תְּמָה
שֶׁל דְּרָאמָה זֹו שְׁאִין דְּגַמָּה לָּהּ
בְּשִׁירָתָהּ שֶׁל שׁוּם אֲמָה
לְתוֹעֲפוֹת אֵיבָה וְקִרְעַ
וּשְׁלִיפַת סִיף מִנְדֹן
שֶׁל שֶׁר מוֹל שֶׁר, שֶׁל אֵשׁ מוֹל קֶרַח,
שֶׁל הַפִּיטֹן מוֹל הַרְוֹדֹן.

וְזֶה, בְּלִי שׁוּם כְּנִיעַת-קְנוּסָה⁽²¹⁾,
יַחְזֹר תְּמִיד, מִדּוֹר לְדוֹר,
כְּמוֹ לְשִׁכְפֵל עֲצָמוֹ כְּנִסַּח
וְקוֹד גְּנֻטֵי שְׁיַחְדָּר
אֶל תּוֹךְ מַחְזוֹר דְּמָה הַלִּירִי
שֶׁל אֲפוּפִיאָה מִפְּלָאָה
כִּי שְׁנָה הַחֶרְקִירִי
שֶׁל עֵז הַרוּחַ הַכְּלוּאָה
כְּרִיטוּאֵל-אֵימִים-וּפְלָא
שֶׁל דָּם נִגְרַע עַל צְחוֹר מְשֻׁלָּג
שְׁמִשְׁלָמִים עָלָיו בְּכִלָּא
אוֹ כְּתֵת-יִרִי אוֹ גוּלָּאג.

* * *

אָבֵל נְשׁוּבָה גַם נִשְׁבָּה
בְּמַעוֹן זֹגְגוֹ הַצָּעִיר
שְׁנֵשׁוּאָיו חָלִים כְּשֶׁבַע
שָׁנִים אַחַר שֶׁכָּבַר הָעִיר
אוֹתוֹ שְׂרַמְנָצִיק וּבֶן-מַעַל
אֶת זַעַם הָרוֹזֵן הַבַּעַל
עַל כֵּךְ שֶׁבָקְרָנִיו קִשְׁטוּ
כְּשֶׁבְרֶשְׁתּוֹ נִפְלָה אֶשְׁתּוֹ.

וּבְכוֹן, מִקֶּץ גְּלוּת שְׁנַתִּים
קָרְאוּ הַמֶּלֶךְ לְמוֹסְקָבָה,
מִחוּה שְׁזָה מִכָּבַר עֲכָבָה
וְלֹא בְּמַעַט כְּלִיוֹן-עֵינַיִם
הַמְתִּין לָהּ הַפִּיטוֹן הַשְּׂקוּץ
אֲדָ אֵין אֵלֶיהָ שְׂאִין בָּהּ קוּץ.

כִּי תִנְאִי הַתְּנָה עִמּוֹ צָאֲרָנוּ
עִם הַחֲתוּל, תַּמּוּרַת זְבָדָה
(לֹא, יְדִידִי, לְצַעֲרָנוּ,
אֵין אַרוּחוֹת-חֲנָם, עֲבָדָה):
לְמַעַן לֹא יִחְטָא פּוֹאֵט זֶה
בְּשׁוּם פְּלִטַּת-לְשׁוֹן-וַעֲט, זֶה
צוֹ לְסֵאשָׁה סוֹרְרוֹ:
הַצָּאֵר עֲצָמוֹ יִצְנָזְרוּ...

וְכֵךְ, מִשְׁפָּל, אָנוּס לְכַף אֶת
רֹאשׁוֹ לְבִכִּיר-הַיּוֹחֲסִין
כְּמוֹ הַזְּמִיר עֲשׂוּק-הַחֹפֶשׂ
בְּזָהָב כְּלוּבוֹ שֶׁל מֶלֶךְ סִין,
שֶׁב פִּיטְנָנוּ פֶּטֶר בּוֹרְגָה
אוֹ לְמוֹסְקָבָה, הַכֹּל תְּלוּי
בְּנֵהוּר סֵלְתוֹ שֶׁל הַצְּבוּר גַּם
לְכֹאֵן גַּם שֶׁם לְשֵׁם בְּלוּי
בְּנִשְׁפִי-חֶשֶׁק וְקַמְפִּנְיָה
וּלְשׁוֹן-הָרַע וְנִכְלוּלִים
בָּם לְגִבְעִים מוֹזְגִים שִׁמְפִּנְיָה
וְלֵאזְנַיִם - רְכָלוּלִים.
וְכִסְיָח-פָּרָא שְׂאֵכֶף
אוֹ שִׁטְפוֹן-אֶשֶׁד כְּבוּל-קֵאֲנָל

הוא חי פתאים על פי חקיו
של על ה-comme il faut הנ"ל.

כן, לכאורה, על פני השטח
הוא מסתגל ל"תקנון":
פיטון ציתו, גם חף ממתח,
וגם פקידון במנגנון
שבזו רעיו רודפו על כך ש-
החניוק מכר את נשמתו
לשטן-הבצע שנוכח ש-
נתן לקנות את בכורתו
במנעמי הקונפורמיזם
ומחיר נזיד-האדישים
של סתגלני אופורטוניזם
הרואים דם - ומחשים.

כי דם אינו חדל לזוב בה
בעריצות ברברית זאת
שעם שלם מפקר, עזוב בה
לשד ידים בוזזות
של צאר משחת וכל פמלית
עלוקותיו גובות המס
החוגגות את בקנלית
העול הזועק חמס.

אך כבוד המלך - שלנתו כאן
שלמה מרגע שרתק
כמין כלבלב לרצועתו כאן
משוררנו שהשתק
כי בת-שירו כבר לא סוררת
ויקרתו במלא כבדה
שוב אין בה גץ מסית למרד,
הוא מתברגן סופסוף, עבדה:

הוא מתחתו, נכסף לנצר
וכביכול מישיר ארחו,
מוליד ארבעת יורשי-יצר
נוסף על שלל ילדי-רוחו
(פולטבה", "בלקין" ו"אוניגין",
"פרש הנחשת", "מלכת פיק",

"בת קפיטן" ו"סתיו" אלגי
ועוד רבים שלא נספיק
אף למנותם) אך מדי פעם
כמו את עקצו כלום לא החליש
שוב מעורר עליו את זעם
חוגיו של ה-snoblesse oblige.

"הוא", זו עקים הם, "במסוה של
ילד-טוב-פטרבורג, נועץ
חציו בכל חלשה וכשל
של הממסד, שלרועץ
לו שירתו עזת-המצח,
החתרנית, בה מזדלזל
הצאר ירום הודו לנצח"
(והם צודקים, לעזאזל...)

כי מסתבר שחרף פחד
חמת הצאר ואסורו
חוזר לו סאשה, כך או ככה,
לאמתו ולסורו
שכן כפרץ מפל עז-שצף
ממרום פסגות קוקז לתהום
אף כל שירת-אמת פורצת
מלב פיטן-אמת פתאם
גם על כרחו של בעליה
וגם אם בנפשו חיב
כי ישלם קשות עליה
במחיר יקר מאד - חייו.

וכאן, כפיס מרקיע
נפלה לידי דורשי נפשו
ההזדמנות לבקע בקיע
בין לבבו ובין ראשו,
בין קר-שכלו שיש בו כח
לגבר על אש רתחת-דמו
ובין חמת חמום-המח
שהיא אויבו שלו עצמו.

אותה העת זמן העיירה
קצין-פרשים מארץ France

שְׁרַמְנָטוֹתוֹ הַעִירָה
בְּאֶשֶׁת סֵאשָׁה זִיק רֹמָאֲנִס
שְׂאִין לְדַעַת בְּמַפְגִיעַ
עַד לְהִיכֹן אָמְנָס הַגִיעַ
אוֹתוֹ הַזִיק אֲשֶׁר הַבְזִיק
בְּלִי לְשַׁעַר עַד מָה יַזִיק
לֹא רַק לְעַצָּם הָאִידִילָה
(בְּאִם אָמְנָס הִיתָה כֹּזֵאת)
אוֹ שְׂמָא כְּבָר סְבָלָה עֲזוֹת
שְׁלֵמוֹת הַרְמוֹנִית הַפְמִילָה
מְדִיסוֹנְנִסִים שְׂאָכֹן
צָרְמוֹ בָּה שָׁם עוֹד לְפָנֵי כֹן.

נְטִלָה, בֵּת עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע
(וּכְבָּר אָמָם שֶׁל אַרְבָּעָה)
יְדַעָה תְמִיד כִּי חִיש יִבְחַר בָּהּ
כָּל בְּרַק-מִבְּט רַב-הַבְּעָה
שֶׁל כָּל גְּבַרְבַּר מְקַסָּם, שְׁרַמְנָטִי
כִּי־עַד לְאִימְפוֹלָס רֹמְנָטִי
שֶׁכֶן יִפְיָה הַלֵּא-מְגַבֵּל
הַרְהִיב כָּל נֶשֶׁף וְכָל בְּאֵל
בְּעוֹד אִישָׁה צוֹפָה מְנַגֵּד
שְׁכוֹר-גְּאֹנָה עַל יִפְתּוֹ
אֲדָךְ גַּם נִצְלָה בְּאֵש-תְּפִתּוֹ
שֶׁל כָּל חֶשֶׁשׁ מְבַגֵּידֵת-בְּגָד
בְּעוֹד חֶצֶר הַצָּאֵר, כְּעַד,
צוֹהֶלֶת מִשְׁמַחָה לְאִיד.

כְּלוּם אָהֲבָה אוֹתוֹ נְטֵאשָׁה
אֶת מְחִזְרָה הַצָּרְפִתִי?
וּכְלוּם לֹא חֶשָׁה כְּמָה סֵאשָׁה
גַּם לְשִׁנְיָה אִינוֹ מְחֻטִּיא
בְּמִבְטוֹ אֶת מְבֻטָּיָה
שְׁבַחִיוֹךְ מְתַעֲתַעַ
לֹא רַק אִינָם קוֹטְעִים לְזָר
כָּל שְׁבִיב-סְכוּי כִּי אִם, מוֹזָר,

אף מַלְבִּים בוּ לְבִלִי הָרָף
אֶת חֲצָפְתוֹ בְּכֹל בְּנִקֹּט
מוֹל חֲנֻחוֹנֵי מְדָאָם קוֹקֹט
כִּתְּנוּ חוֹמֵד פְּרָגִית לְטָרְף?
מֵה שְׁבָרוֹר עַד לִיאֵשׁ :
הַגְּבֵרֶת שְׁחָקָה בְּאֵשׁ...

כִּי הָאֵמֶת הָעִירְמָה הִיא :
אֵין לְהַשׁוֹת אֶת הָעֲצָמָה
בְּהָ אֶהְבָּה אֶת בְּעֵלָה עִם
חֲבֵת הַגְּבֵרֶת לְעֲצָמָה
(אֵף כִּי נִרְקִיס הַמִּיתוֹלוֹגִי
אֲשֶׁר בְּלֶהֱט פְּתוֹלוֹגִי
מֵרַב חֲמֻדָּה לִיפִי דְמוֹתוֹ
מֵצֵא בְּמִים אֶת מוֹתוֹ
וְדָאֵי הִיִּתָּה בְּטֵנוּ מְלֵאָה שָׁם
עַל זֹ אֲשֶׁר מֵרַב חֲבָה
לִיפִי-עֲצָמָה יִפְיָה טִבֵּעַ
לֹא אֶת עֲצָמָה כִּי אִם אֶת סֵאשָׁה
בִּיּוֹן הַסְּחִי, שְׁבִבְצוֹ
חֲפֵר לוֹ זֶה אֶת מֵר קִצּוֹ).

שָׁכֵן גַּם הוּא, אֲבִיר-הַפִּיט,
בְּגִבֹר יִצְרוּ עַל שְׁקוֹלִיו
תִּרְס בְּרַחֲב-לֵב לְמִיט
שֶׁהוּא עֲצָמוֹ הַמִּיט עֲלָיו ;
וְאִם כֹּתֵב בְּפָרְק ד'
שְׁבִי"אוֹנִיגִין" כִּי יוֹכֵל אֶת
אוֹיְבָיו לְדַחוֹת בְּמוֹ-יָדָיו
אֲבָל אֲבוֹי לוֹ מִיִּדְדָיו -
רְאוּי הִיָּה כִּי בִלְבוּ-הוּא
תִּמְיֵד יִשְׁמֹר לוֹ כָּל-לְזָהָב :
שְׁלַפְעָמִים אָדָם עֲצָמוֹ הוּא
הֲרַע וְמֵר שְׁבִאוֹיְבָיו,
בְּפָרְט אִם עֶבֶד הוּא, נִפְשִׁית,
לְגִנוֹנֵי יִקְרָה טִפְשִׁית.

כִּי אֶת אוֹתָהּ עֲבָדוֹת נוֹאֶלֶת
הַטִּיבָה כָּל עַדֵת שׁוֹנְאָיו

לְרֵתִים בְּתַחֲמוֹת מְרַעֵלֶת
אֶל חֹם-מִזְגוֹ, זֶה גְדוֹל מוֹנֵעִיו
שֶׁל בֶּן-אֶנוֹשׁ שְׁבוּי-יִצְרֵי-לֵהֹט
מִרְסוּנֵי צְלִילוֹת-הַדַּעַת
כְּשֶׁרַק נִיצוֹץ אֶחָד נָחוּץ
לְמַצִּיאוֹאִיזִם הַשְּׁחוּץ
לְהַבְעֵרֶת דְּלִקָּה מְנַטְאֵלִית
אֶף בַּמְּבָרִיק שְׁבַמּוֹחוֹת
הָאֵץ אֶת כָּל חַיֵּיו לְמַחוֹת
בְּמַחֵי שְׁגִיאוֹהָ אַחַת פְּטָאֵלִית.

הֵם בְּשִׁקִּידָה רַבָּה הַפִּיצוּ
בְּשֵׁם מוֹעֵן עֲלוּם-זֵהוּת
אֲגָרוֹת-פְּלִסְתֵּר בְּהֵן הַפְּצִיצוּ
כְּתַבְתּוֹ שֶׁל כָּל רֶכְלָן לְהוֹט
לְלִשׁוֹן-הָרַע בָּהּ כָּל בֶּן-שַׁחַת
יִשִּׁישׁוּ בְּנֵי-מַעֲיו מִנַּחַת
בְּהַחֲלִיפוּ בְּלֵי מְאֻמָּץ
כָּל "מַה נִּשְׁמָע?" בִּ"מַה נִּשְׁמָץ?"
וּבְאֲגָרוֹת, בְּטוֹן בְּדוּחַ,
נֶרְמָז כִּי playboy צֶרְפֶּתִי
נִטְפֵּל בְּאֵרַח שְׁטֵתִי
לְאֵשֶׁת מְשׁוֹרֵר רְתוּחַ
שְׁכִידוּעַ, מַעוּדוֹ
טָרָם מַחֵל כֶּךָ עַל כְּבוֹדוֹ...

בְּכָל פִּנַּת רְחוּב וְקָרוֹן
נוֹדַע טְפִיל זֶה כְּדִנְטָס
(בֶּן מְאֻמָּץ לְמַר הִיקָרוֹ,
צִיר הוֹלְנָד), שְׁמַנְדְּרִיק שְׁקָרְקָס
סָבִיב כָּל שְׁמָלָה וְקָרִינוֹלִינָה
כְּמִין קַפְצוֹן בְּטֶרְמִפּוֹלִינָה
וְשִׁנְשָׂא, כְּהַסְנָאָה
אֶת אַחוֹתֶיהָ הַלֵּא-נָאָה
שֶׁל אֵשֶׁת סַאשָׁה רַק לְמַעַן
יַחֲטוֹף, כְּמִין אִידֶךָ גִּיסָא,
בְּדֵל נְגִיסָה מִן הַגִּיסָה
יִפְת־הַתְּאָר אִם רַק יַעַן
קוֹפִיד, שְׁזֵאת אֶמְנוֹתוֹ,
לְמַשְׁאֵלוֹת חֲרָמְנוֹתוֹ.

וְכַךְ, מוֹל לַחֵשׁ עַז כְּרַעַם
שֶׁל לְשׁוֹנוֹת שְׁחוּזוֹת לְשֶׁסֶף
(בְּאֵלֶּה אֵין מַחְסוֹר אֶף פְּעַם
לֹא רַק בְּפֶטְרְבוּרְג סוֹפִסוֹף
וְלֹא רַק אֵז, גַּם בְּיַמִּינוֹ)
בוֹדֵד נֶצֶב לוֹ פִּיטְנֵנוּ
שֶׁלֹא נִסְתָּר מִתְבוֹנָתוֹ
לְאֵן טוֹרְחִים לְגֵרֵר אוֹתוֹ
כֹּל יִרְיָבִיו אֲשֶׁר הוֹחִילוֹ
כְּגִמּוֹל עַל כֹּל חֲצִי שִׁירָיו
לְנִפְיֵלְתוֹ בְּרַעַשׁ רָב
וְשֶׁבַדְחִילוֹ וּבִרְכִילוֹ
פָּצְחוּ פִתְאִים בְּרֵנוּגִים
כִּי הוּא אֱלוֹף-הַקְרָנְגִים.

הוּ, הֵם שְׁנֵאוּהוּ שֶׁם כְּבָר קִדְם
כֹּל עֲרֶפְדֵי הָעֲצֵלָה,
אֲבֵל כְּעַת טְמֵנוּ מִלְכָּדָת
שֶׁהַעֲמִיקָה כְּמִצּוּלָה
לְפִקְחוֹתוֹ חֲדַת-הַשֶּׁכֶּל
שְׁמוּל מְרָמָה, תְּכִכִּים וְנִכֵּל
תְּמִיד הַשְּׂכִילָה עַד עֲכָשִׁיו
לְגִבּוֹר עַל כֹּל זְמִמֵי חוֹרְשָׁיו
הַמִּתְאַוִּים לְכָרוֹת לוֹ קֶבֶר
אֲדָ כָּאוֹ, לְמַעַן הַלְכָדוֹ,
קוֹי לְפָרֵט עַל חוּשׁ-כְּבוֹדוֹ
שֶׁבְעוֹרוֹ יִצְרִי לֵב גְּבֵר
כֹּל כַּח-שְׁפוּטוֹ אוֹזֵל
(וְהֵם צְדָקוֹ, לְעֵזְאֵל...)

וְהוּא עֲצֵמוֹ - כְּלוּם חֵשׁ בְּנוֹחַ
בְּהֵבִינוֹ אֶת טִיב זְמָמָם?
כְּלוּם לֹא יָכוֹל הָיָה לְמַנְעַ
אֶת אִשׁ מְזִגּוֹ אֲשֶׁר סָמָם
מְלַסְמָאוּ בְּעוֹרוֹנִיָּה
(וְאֶת אֲשֶׁתוֹ מִחֲנוּחֵינִיָּה
וְכַךְ, אִם פִּחְזָה יִשְׁכַּךְ,
גַּם אֶת מְטָרֵד אוֹתוֹ פִּרְחַח)?

על שאילות נוקבות כאלה
ישיב במרד וכלמה
כל המכיר סופסוף עד מה
חשוף לוירוס-האולת
הוא טיב יצרו של האדם
וכך גם יצר המדאם.

הטבע - חוש מדה אכזר לו :
על כל גזמת-יותר-מדי
קונס הוא כל חריג הזר לו
בקנס מקברי, ידידי.
כל הפרזה, ולוא לשבח,
היא, בדינו המתחסד,
חטא לא נסלח - ועדף רוח
אצלו הוא עדף של הפסד.
כך משלים פיטון בלי דפי
על יתר ברק הרפינירט
והאשה - על יתר יפי
ופלרטון - על יתר פלירט
וכל קיצוניות מגזמת
- בפגש בה עין גורל שסאי -
במזמרת חמס נגזמת
כשיח בגני ורסאי.

וכך, כשבחכם מצמיא
כבוד-כסיל את יצר-הנקם פה
תוקע סאשה גול עצמי
לקר-רוחו מרב דם חס פה
ובלי משים, כרצון כל סגל-
המטמינים-לו-מארב,
הוא לעצמו "יורה ברגל"
ומשחק לידי צריו.

* * *

בכל מלכות הצאר הכרזה
תגרת דו-קרב כלא-חקית
לא כמליצה ולא כפראזה
ולא כעצימה חלקית

של עין-השלטונות מטפס
אפנה זו של קפוח-נפש
כי אם כצו שכל מרין
המפירו - הוא עברין.
ואם לא די בכך עדין
הרי שאיש מבין חוקריו
של נגע זה ששמו דו-קרב
בארץ רחבת-ינדים
כרוסיה זאת עוד לא שמע
על קרב כזה על סמך אשמה
בה המזמן נחשב אשם
רק על פי דאר עלום-שם.

אך האגרות (אשר הגיעו
לכל ה"מי ומי" בעיר
ממי שאין לדעת מיהו)
הכילו דף נר בהיר
בלי שום מלה כתובה, ובו
עוד דף, נוסף, אשר כותבו
המסתורי אותו מען
אל המשורר הממאן
להמנע מפריעת-חק
או לעשות עצמו לשחוק
בהבליגו על קלון-בשתו
שבו נרמז כי שם אשתו
נכרך בשם אותו פושטק
שענינו בה לא השתק
כי אם פרסם ברעש רב -
והוא קרא לו לדו-קרב...

* * *

ההגיון הנה תמה
(לוא רק נשאל לדעתו):
כיצד ברנש נבון כמה
לרוץ אמוק לקראת מותו
אם אין לו כל עדות חותכת
או אות לכך כי משרכת
אשתו דרכיה עם האיש
אשר את שמה הטוב הבאיש?

ההגיון הִיָּה שואל גם :
כְּלוּם לֹא עָדִיף עַל חֲשָׁדִיו
גּוֹרֵל אַרְבַּעַת יְלָדָיו
שִׁינְתָרוּ בְּלִי אָב גּוֹאֵל גַּם
בְּהַשְׁאָר לָהֶם רַק אִם
אִם יִתְיַתְמוּ מֵאַבְיָהֶם
שְׂבַעֲיָנָיו כְּבוֹד גְּנוּנָיו
יִקָּר אִף מִחַיֵּי בְּנָיו?
ההגיון הִיָּה מוֹסִיף עוֹד :
מִנֵּין לוֹ לְסֵאשָׁה זֶה
צְדָקָנוֹתָיו שֶׁל מִתְחַזֶּה
שֶׁלֹּזְכוֹתָיו נִזְקָף אֲסִיף עוֹד
גְּדוֹל אוֹלֵי מִשָּׁל דְּנִטָּס
אֲשֶׁר נָתַן בּוֹ לְכַרְטָס
בְּקִטְלוֹג מֵאִיר-עֵינִים
שֶׁלֵּל בְּעֵלִים צְמוּחֵי-קֶרְנִים
שֶׁהוּא עֲצָמוֹ, לְנִשּׁוֹתֵיהֶם
בְּרַחֵק כָּל בַּעַל מִבֵּיתוֹ
הַנְּעִים בְּחִיק מִטּוֹתֵיהֶן
אִי-אֶז בִּימֵי רִנְקוֹתָיו
כְּקִזְנוּבָה לֹא קֶטָן
אֶת שְׂמֻמוֹן זִוגֵיהֶן
לָעַת כְּבִשׁוֹ עִם כָּל צּוּיץ הָן
לֹא אֶת יִצְרוֹ, כִּי אֶת יִצְרוֹ...

ההגיון יְכוּל לְתַמְהָ,
אֲדָךְ מָה מִבֵּין הַהֲגִיוֹן
שֶׁכֵּלוֹ רֵאצִּיו, כְּלוֹ מוֹחַ
בְּנִפְתּוּלֵי הַשְּׁגִיוֹן
בָּהֶם פּוֹרֵץ כְּמַהֲרָ-גַעַשׁ
מִלֵּב-אָדָם אוֹתוֹ דְּבוּק
הַמִּשְׁתַּחֲרָר בְּמַחֵי נְרַעַשׁ
כְּמוֹ הַעֲנֵק מִן הַבְּקָבוּק?

אָדָם, לְמֵרוֹת יְמֵרוֹת-הַדַּעַת
שֶׁל homo sapiens רַב-פְּלָאוֹת
הוּא פְּקַעַת-יִצְרִים מוֹנַעַת
בְּדַחֲפֵי חֵיוֹת כְּלוֹאוֹת
בְּכִלּוּב הֶ-id שְׁבוּ הַזַּעַם
זוֹנֵק כְּמִין אֲסִיר נְמֻלָּט

כָּל עֵת, כָּל רָגַע וְכָל פְּעַם
שָׁבוּ נִפְרָץ אוֹתוֹ מִקְלָט.

רְאִינוּ כָּבֵד מוֹחוֹת-תִּפְאָרֶת
בְּכַעְסִים אוֹ בְּכוֹסִים
הוֹפְכִים לְמִין צוֹנָאֲמֵי פְּרָא
בְּפִלְמוּסִים אוֹ בְּלְמוּסִים,
רְאִינוּ כָּבֵד גְּדֻלוֹת שֶׁל נֶפֶשׁ
שְׁבִרְגָעֵי-מִבְחָן סְפוּרִים
הוֹפְכֶת לְקִטְנוֹת וְרֶפֶשׁ
כְּבִשְׁפָל שְׁבִי צוּרִים.

וְכֵן, אַבּוּי, נָתַן גַּם סֵאשָׁה
נִפְשׁוֹ ל־Hybris⁽²²⁾ בְּעִבּוּט
בְּלִי שׁוּם צְדוּקָה וּבְלִי שְׁחָשָׁה
חֲכָמַת לְבוֹ כִּי הִיא "כְּבוֹד"
הַמְצִיאוֹאֵי חֲמוּס־הַמַּח
בּוֹ גּוּף בְּקִבְרָה יַעֲפֹר
אֵינּוּ לֹא אִמְץ וְלֹא כֹחַ
כִּי אִם חֲלָשָׁה לֹא תִכְפֹּר.

מֵה מְכַבֵּד יוֹתֵר : לְתַקְעַ
כְּדוֹר בְּמִצַּח יְרִיבֵךְ
(אִם לֹא יִסְפִּיק עַד אֲזַ לְבַקְעַ
קְלִיעוֹ שְׁלוֹ אֶת סְגוֹר לְבֵךְ)
אוֹ לְצַפְצֹף צַפְצוֹף סְרַקְסָטִי
עַל גַּל הָאָרֶס הַדִּי־סִגְסָטִי
שָׁבוּ טוֹרַחַת אֵין-אוֹנִים
כָּל מְאוּרַת הַצַּפְעוֹנִים
הַפְּטָרְבוּרְגִית בְּקָר-רוּחַ
לְגִרוֹתֶךָ וּלְגִרְךָ
לְהִסְתַּבְּכוֹת, שְׁמֵתוֹכָה
תִּצַּא רוֹצֵחַ אוֹ רְצוּחַ
אִם כְּמִפִּיר-אֶסוּר-דּוֹקְרָב
וְאִם כְּפָגֵר שֶׁהִקְרַב
עַל מִזְבְּחָה שֶׁל הָאֵינְטֵרִיגָה
שְׁאֵת מוֹתֶךָ סוֹפְסוֹף הַשִּׁיגָה
לֹא רַק בְּזָכוֹת תַּחֲמִנּוּתָהּ
כִּי אִם מְשׁוּם שְׁגָם אֶתָּה
בְּאֵין מִבִּין וְאֵין יוֹדֵעַ
פְּשוֹט שְׁחֻקָּתָ לְיָדֶיהָ...

אין סטירת-לחי מצלצלת
בפרצופם של אשמאים
מאש דבקות לא מתנצלת
בקשי ערפם של החיים
ואין נקם יותר עז-לקח
ואין שלם מתק יותר
מפריונו המתעלה כן
של מי שרגע לא ותר
לאימפוטנטים הטומנים לו
את מלכודות אוילותם
בעוד השיר מאיר פנים לו
ומתעלם מסכולותם.

והכבוד? לא כבוד-הבער
של דרבי-אקדחים עקר
כי אם תחושת מהות הפער
בין הטפל והעקר
שבאותו צרוף סימביוטי
בין החיה והאדם,
בין הנשגב והאידיוטי,
בין צמאון-יפי לצמא-דם.

כי בדוקרב הזה נוצח
על אף זממו של השטן
לא כדורו של הרוצח
כי אם נצחו של הפיטן
ואין נכבד יותר מקשב
הלב לאלמותיותה
של השירה המתעקשת
לחיות מול כל דורשי מותה.

לחיות למרות, על אף וחרף
חומות הזמן ולהוריש
בלי חוס, בלי רתע ובלי הרף
אותו סוג שקט לא מחריש,
אותה דממה דקה, נכספת
המעלה פתאם אובות
בהם הופכים דפי הספר
למפלאה באהבות.

* * *

שְׁלֵהי יוֹם שְׁמֵשׁ יְנוֹאָרִי :
דָּם הַשְּׁקִיעָה הוּא בַד בְּבַד
גַּם אוֹת לַחֲזִיוֹן בְּרַבְרִי
שְׁתוֹךְ דַּקּוֹת סְפוּרוֹת בְּלִבְד
כָּאן יִתְרַחֵשׁ בְּפִנוּךְ אִמָּה
מִשְׁלֶגֶת זוֹ, בְּקַפֵּא תַחֲתִיו
רַכְבֵּם שֶׁל מִשְׁתַּתְּפֵי הַדְּרָאמָה
בְּזִיכְתּוֹ שֶׁל הַדּוּ-קָרֵב
אֵךְ גַּם מִסְךְ אָדָם כִּיּוֹן,
יִין-הַסְּכָלוֹת הַמְּסֻמָּם
אֵף אֶת אוֹתָם פְּקוּחֵי-הָעֵינַן
סְמוּאֵי אֶפְלוֹ הַמְּהֵמָם
שֶׁל שֵׁד-הַיֵּצֵר בּוֹ נְדוּנָה
כֹּל תְּבוּנָתוֹ שֶׁל לֵב עֵנֵק
כְּצִנְאוּרָה שֶׁל דְּסֵדְמוּנָה
בִּידֵי אוֹתָלוּ - לְמַחְנֵק.

וְהַמְּסֻךְ, סְמוּק כְּסִמְק
פְּסַת-בְּדוֹ שֶׁל מְטָדוֹר
הַמְּכַפִּילָה חֲמָה וְאִמָּץ
בְּפֶר-הַמְּרִי, שֶׁלֹּא יִגְדֹר
אוֹתוֹ שׁוּם חֵיץ בְּשַׁעַה זוֹ
מְלֶה שְׁחַט בְּמַחֵי חֲנִית,
עוֹמֵד לְרֹדֵת עַל זֹנְעָה זוֹ
כְּעַל טְרַגְדִּיָּה יוֹנִית.

כִּי הַמְּזַחֶלֶת דָּם קוֹפֵאת
אֵךְ הַסּוּסִים רוֹקְעִים בְּרִטְט
כְּמוֹ גַּם אוֹתָם פִּתְאֹם לוֹפֵת
כְּבִנְבוּאָה הַמְּתַאֲמָתֶת
כָּאן תוֹךְ שְׁנִיּוֹת, אוֹתוֹ סִיוֹט
בוֹ הָאוֹלֶת הַנְּחַשְׁלֶת
תִּשְׁמִיט אֶת נֶזֶר-הַפִּיוֹט
לְבָלִיל שֶׁל דָּם וּבֶץ וְשֶׁלֶג.

הַסְקוּנְדִּנְטִים⁽²³⁾ טוֹעֲנִים
תַּחֲמֹשֶׁת בְּנִשְׁקֵי הַשָּׁנִים,
הָאֶקְדָּחִים מְכֻנָּים
וְהִירִיבִים, גְּלוּיֵי עֵינַיִם
פּוֹסְעִים אִישׁ-אִישׁ אֶל מוּל אוֹיְבוֹ
בְּהִנְתֵּן הָאוֹת לְנוֹעַ
בְּטוּחַ חֲמֵשׁ פְּסִיעוֹת, וּבוֹ
פּוֹלֵט דְּנֶטְס כְּדוּר. צָנוּחַ
גּוֹנֵחַ סֵאשָׁה הִירוּי:
"עוֹד יֵשׁ בִּי כֹחַ". חֵישׁ מוֹשֵׁט לוֹ
אֶקְדָּח אַחֵר, יוֹתֵר רָאוּי
מְזָה שֶׁבְּנִפְלוּ נִשְׁמַט לוֹ
וְהוּא יוֹרֵה וְאֵת דְּנֶטְס
בְּזָרוּעַ וְחִזָּה פּוֹצֵעַ
אֲדָזָה - נֶצַל (תּוֹדוֹת לְנֶס
שֶׁבְּמִשׁוֹרֵר לֹא יִתְבַצֵּעַ
כִּי הוּא יַחְזִיר אֶת נִשְׁמַתוֹ
בְּיִסוּרִים, מְקַץ יוֹמִים
לִירֵי בּוֹ נֶחֱרָץ מוֹתוֹ)
וְכֵן, קְפוּאִים, דְּמוּעֵי-עֵינַיִם
צוֹפִים אָנוּ בְּמַחֲזָה
הֵלֹא-נִסְלַח וְהִמְתָּרֵס כֹּה
שָׁבוּ בְּזָבוּז נִפְשַׁע כְּזָה
שֶׁל גְּאוּנוֹת נֶחֱתָם בְּפִיאִסְקוֹ
וּבוֹ מְשֻׁקִים בְּחֵם רְטֹב
צָחוּר שֶׁלְּגֵי רוּסְיָה וְכַפּוֹרְיָה
מִדָּם קָרְבָן פּוֹשְׁקִינְאָתוֹ
שֶׁל הַגְּדוֹל בְּמִשׁוֹרְרֵיהָ.

הערות וביאורים:

- (1) - שמות מחולות שהיו נהוגים בנשפי החברה הגבוהה של אז.
- (2) - חרסינה מפורסמת באיכותה שנוצרה בפרוור הפריסאי Sevres.
- (3) - (צרפתית = chef doevre): מלאכת-מחשבת, יצירת-מופת.
- (4) - פֶּטֶר רוֹבִינְסוֹ (1640-1577): צייר פְּלָמִי נודע שנתפרסם בדמויות הנשים בריאות-הבשר ויְרִבְרִדוֹת-העור המתקתקות שלו. פְּרָאנֶץ הָאֵלֶס (? 1581 1666-): צייר-דיוקנאות הולנדי מפורסם, שגם דמויות הנשים בתמונותיו ורודות-עור ועגלגלות. בפרק ג' של "יבגני אוניגין" (בתרגום שלונסקי) מלגלג אוניגין באוזני לְנֶסְקֵי עַל אוֹלְגָה לָאֵרִין, כִּי אֵין בְּפִנְיָהּ חֵיוֹת וְכִי הִיא "מִין דְּמוֹת נְאֵן-דְּיָקִית מְעֻגְלָת, / טוֹבֶת-מְרָאָה וְחֻקְלִילִית / כְּדְמוֹת יָרֵחַ אֲוִילִית". אנטון נאן-דִּיק (1599-1641): צייר פְּלָמִי, שתמונתו המפורסמת "המאדונה והחוגלה" מציגה אף היא דמות נשית סנטימנטאלית וסאכארינית.
- (5) - (צרפתית) = כמו שצריך, כהוגן, פְּיֹאוֹת.

- (6) - מהפכת-הנפל (דצמבר 1825) נגד עריצות הצאר ניקולאי ה-1, שאירגנו אצילים משפיליים, רובם קצינים, שעמם היה פושקין קשור ברגשי ידידות אישית וקהודות פוליטית עמוקים.
- (7) - (רוסית) = אומנת.
- (8) - (") = סכתא, גם פינוי-חיפה לאשה זקנה בכלל.
- (9) - (") = מה זה?
- (10) - אידן דלָקרוּא (1798-1863): צייר צרפתי נודע בדראמטיות נושאו ובצבעוניותם הלוהטת של ציוריו.
- (11) - (רוסית) = יפה-תואר, חתיך.
- (12) - (") = פנסיה.
- (13) - (") = אבא צאר פֶטֶר (הגדול).
- (14) - לורד ג'ורג' גורדון בִּירוֹן (1788-1824), המשורר האנגלי הגדול, השפיע מאוד על פושקין. באורחות-חיייו כביצירתו, בפרט בפואימה הסיפורית שלו "ציילד קארולד", גילם ביירוֹן את דמות הַדְנְדִי, הגִנְטלְמַן הגנדרן והמשועמם, שאוניגין מְחַקֶה אותו בשקדנות יתרה. בסיפורו "הדופכסית פאליאנו" כותב סטנדאל, בן-זמנו של פושקין (1783-1842): "מימרתם של הַדְנְדִים האנגלים.. האין פירושה להיראות נְאָה מְפֹל, עליון על כל?" (תרגום חיים אברבאיה).
- (15) - (רוסית) = הכפר המלכותי. כפר-נופש ליד סנט פטרבורג, שבו מוקמו ארמונות-הקיץ של הצארים הרוסיים. שם גם שָכַן הליציאום שבו התחנך פושקין בשנים 1811-1817.
- (16) - (רוסית) = כתובת.
- (17) - (צרפתית) = ילד פרא, קונדס, מעולל צרות.
- (18) - (אנגלית) = פידרור.
- (19) - מושל מחוז אודֶסָה ומפקדו-הממונה של פושקין בימי גלותו בעיר זו בשנים 1823-1824. עם אשתו היפה והמשפילה של רוֹזֵן זה מצא פושקין הצעיר והמקסים שִׁפָה (וסָפָה) משותפת. עובדה רומאנטית זו גרמה להעברת מקום-גלותו של המשורר הסורר מאודסה לכפר אחוזת הוריו, מיכאילובסקוֹיָה.
- (20) - (צרפתית) = נפלא! כובע! (במשמע של "אני מסיר את כובעי בפניך!", "כל הכבוד!") בפרק ג' של "יבגני אוניגין" מלגלג פושקין על נשות החברה הגבוהה שהירבו לפטפט צרפתית "בְּדַבְרֵן רוֹסִית בְּקֶשִׁי רַב."
- (21) - טירה עתיקה בצפון-איטליה, אליה עלה לְרֶגֶל (בשנת 1077) הקיסר הגרמני היינריך ה-IV, שליט הקיסרות הרומית הקדושה, על מנת לבקש סליחה ומחילה מן האפיפיור גֶ'וֹרְיוֹס השביעי. הליכה לקאנוסה = פניעה.
- (22) - (יוונית) = חטא היוהרה.
- (23) - (לטינית) = עוזרים. שושביני כל אחד מן הצדדים המשתתפים בדו-קרב.